

Dnia, 20.07.2011r.

Załącznik
SEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajk

Zalecenie do przygotowania Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Priorytety 2012-2013:

W latach 2012-2013 kontynuowane będą działania realizujące główne cele Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich określone w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W oparciu o propozycje przekazane przez sekretariaty regionalne oraz partnerów KSOW, Sekretariat Centralny przygotował projekt priorytetów dla realizacji celów w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2012 - 2013.

W dniu 28 czerwca 2011 r. Grupa Robocza ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich przyjęła niżej wymienione priorytety, które stanowią podstawę dla przygotowania projektów planów działania na poziomie województwa.

Projekty te zostaną przygotowane zgodnie z zapisami Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 53, poz.436).

1. Wzmacnianie efektywności realizacji zadań przez lokalne grupy działania (LGD), w tym aktywizacji społeczności wiejskiej oraz budowy i realizacji lokalnych strategii rozwoju

Doświadczenia zdobyte podczas realizacji osi IV Leader w ramach PROW 2007-2013 pokazują, że potrzebne jest dalsze wspieranie lokalnych grup działania w celu zwiększenia efektywności realizowanych przez nie działań. Konieczna jest także dalsza aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich poprzez budowanie potencjału społecznego na wsi. Podniesienie umiejętności LGD w zakresie realizacji lokalnych strategii rozwoju, wiedzy w zakresie zarządzania projektami oraz wykorzystywania narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych przyczyni się do poprawy efektywności wykonywanych przez LGD zadań oraz zwiększy aktywność mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie uczestnictwa w realizacji LSR. Aktywność lokalnych grup działania powinna przyczynić się do wzmocnienia kapitału społecznego na wsi, poprawy samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym.

2. Promowanie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz wspólnych form działalności gospodarczej

Warunkiem rozwoju obszarów wiejskich jest rozwój wszelkich form przedsiębiorczości prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy, a także dywersyfikacji dochodów ludności wiejskiej. W Polsce działania promujące rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz promocja wspólnych form działalności rolniczej, w tym spółdzielczości i grup producentów rolnych, dają ogromną szansę mieszkańcom obszarów wiejskich na poprawę ich bytu. Niskie dochody wynikające z niedostatecznego wykorzystania zasobów pracy rodzin

wiejskich to podstawowy problem społeczno-ekonomiczny. Rolnictwo absorbuje coraz mniejszy zasób siły roboczej. W związku z tym ciężar zatrudnienia wiejskich zasobów pracy powinny przejmować działalności nierolnicze. Z tego punktu widzenia szczególnie istotne jest wszechstronne wsparcie dla procesu tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na wsi oraz ułatwiania zatrudnienia w lokalnych ośrodkach miejskich dla mieszkańców wsi. Pobudzanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich pośrednio wpływa także na możliwość koncentracji produkcji rolniczej i przejście ludności związanej z rolnictwem do pracy w innych sektorach gospodarki, a co za tym idzie – tworzy warunki dla przekształceń wewnątrz sektora rolnego, w tym zwłaszcza redukcji bezrobocia ukrytego, powiększania arealu gospodarstw rolnych, ich modernizacji, poprawy konkurencyjności i ukierunkowania rynkowego produkcji. Rozwój wspólnych form działalności rolniczej i związanej z obrotem i przetwórstwem rolno-spożywczym, w tym spółdzielczości i grup producentów rolnych wzmocni natomiast konkurencyjność rolnictwa i zapewni zwiększenie zysków z działalności rolniczej dotychczas przejmowanych przez inne organizacje niezwiązane bezpośrednio z produkcją rolniczą.

3. Wsparcie rozwoju turystyki wiejskiej w tym agroturystyki, promocja produktu tradycyjnego i lokalnego oraz żywności wysokiej jakości

Bogactwo natury, krajobrazy, tradycje kulturowe polskiej wsi stanowią dobrą bazę dla rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej. Niezbędna jest więc kontynuacja działań podjętych w okresie 2010-2011 wspierających rozwój lokalny na obszarach wiejskich poprzez promocję i upowszechnianie wiedzy na temat rozwoju turystyki, w tym agroturystyki oraz promocję tradycyjnych produktów lokalnych i regionalnych. Wymiana doświadczeń w zakresie rozwoju turystyki wiejskiej oraz promocji produktu tradycyjnego i lokalnego pozwoli na efektywne wykorzystanie zasobów regionalnych i lokalnych w tym zakresie, co przyczyni się do poprawy dochodów rolników i mieszkańców wsi.

Promocja żywności wysokiej jakości ma na celu zachęcić konsumentów do spożywania produktów żywnościowych wysokiej jakości produkowanych w Polsce. Jednocześnie poprzez uczestnictwo w prowadzonych różnego rodzaju formach promocji (targi, wystawy, jarmarki i inne) realizowany jest cel wspólnotowej polityki w zakresie żywności.

4. Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i spójności terytorialnej

Urozmaicony krajobraz obszarów wiejskich w Polsce, charakteryzujący się występowaniem bogactwa gatunków roślin i zwierząt, stanowi o walorach pozaprodukcyjnych wsi i rolnictwa w Polsce. Różnorodność kulturowa i przyrodnicza polskiej wsi może być traktowana jako szczególna wartość, godna zachowania i pielęgnacji. Dlatego też tak ważne jest, aby rozwój obszarów wiejskich odbywał się w sposób zrównoważony. Rozwój ten odbywa się w oparciu zarówno o środki własne mieszkańców wsi jak też w ramach programów Polityki Spójności czy też WPR. Wdrażanie programów oraz realizacja inwestycji prywatnych wywołują określone zmiany w użytkowaniu ziemi i strukturze krajobrazu, przy czym, w przeciwieństwie do Europy Zachodniej, w Polsce są to zmiany dynamiczne, które odbywają się przede wszystkim w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Nierozważne gospodarowanie przestrzenią może przynieść niekorzystne skutki zarówno dla rolnictwa, jak i dla środowiska.

W ramach przeglądu WPR wprowadzono do katalogu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich tzw. nowe wyzwania. Pojawienie się nowych wyzwań związanych z koniecznością łagodzenia skutków zmian klimatu, rozwoju źródeł energii odnawialnych, racjonalnego zarządzania zasobami wodnymi i ochrony różnorodności biologicznej powoduje, że promocja dobrych praktyk w ramach drugiego filara WPR nabiera nowego wymiaru. Wzmocnienie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów

wiejskich jest również nieodzowne, w celu spotęgowania wysiłków w dziedzinie innowacyjności tak, aby sprostać nowym wyzwaniom dotyczącym ochrony środowiska naturalnego włączając w to promocję odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw drugiej generacji.

Dlatego w ramach Sieci koniecznym będzie identyfikowanie i rozpowszechnianie najlepszych praktyk w zakresie projektów realizowanych w ramach tzw. nowych wyzwań. Ponadto w okresie 2012-2013 będą kontynuowane, przede wszystkim na szczeblu regionalnym, działania upowszechniające najlepsze praktyki w zakresie przygotowywania i realizacji projektów z zakresu rolnictwa i rewitalizacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich w oparciu o publikacje oraz portal internetowy KSOW.

5. Wsparcie działań na rzecz zachowania i ochrony tradycji oraz dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wsi

Obraz polskiej wsi zmienia się bardzo szybko. Ulega modernizacji. Dlatego też istnieje potrzeba kontynuacji działań w celu zachowania unikalności kulturowej krajobrazu wiejskiego, konserwacji typowych zabudowań lokalnych, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego. Trzeba dbać również o edukację młodego pokolenia w tym zakresie. Równocześnie należy prowadzić działania zapobiegające zanikaniu śladów dziedzictwa i tradycji na naszej wsi. Należy szeroko promować polską wieś i jej bogactwo kulturowe. Chociażby po to, by obszary wiejskie odwiedzało więcej turystów. Kultywowanie tradycji i zachowanie obyczajów jest także czynnikiem integracji społeczności wiejskiej.

Organizowane w ramach Sieci Obszarów Wiejskich imprezy mają na celu zachowanie tradycji i ochronę dziedzictwa kulturowego polskiej wsi. Tego typu imprezy w sposób bezpośredni przyczyniają się do edukacji i kształtowania wśród dzieci i młodzieży postawy poszanowania dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych.

6. Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku i jej drugiego filaru rozwoju obszarów wiejskich

Istnieje potrzeba utrzymania silnej Wspólnej Polityki Rolnej, która powinna być oparta na dwóch filarach. Ważnym problemem WPR staje się na nowo zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego. Według szacunków FAO w 2050 o 70 % zwiększy się zapotrzebowanie na żywność. Szacuje się bowiem, że na świecie będzie około 9 miliardów ludzi. Już obecne statystyki mówią o 1 miliardzie żyjących w ubóstwie i głodzie. Ważne jest zatem utrzymanie potencjału produkcyjnego w Europie i na świecie, aby zapewnić pokrycie wzrastających potrzeb żywnościowych.

Polityka rozwoju obszarów wiejskich w ramach filaru II WPR powinna zmierzać szczególnie do coraz większego wykorzystania Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na działania związane z rozwojem wsi. W ramach II filaru WPR powinny być przede wszystkim prowadzone działania uzupełniające w stosunku do działań rozwoju obszarów wiejskich prowadzonych w ramach polityki spójności wymagające specyficznego podejścia i zaangażowania w ich realizację mieszkańców wsi. Najważniejszymi wyzwaniami, jakie stoją przed polityką spójności w zakresie rozwoju obszarów wiejskich są: zapewnienie miejsc pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich, poprawa jakości i dostępności infrastruktury technicznej i społecznej na wsi oraz poprawa wahadłowej mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich.

W celu maksymalnego ograniczenia ujemnych skutków rozwoju miast dla obszarów wiejskich należy położyć nacisk na wdrożenie po roku 2013 w ramach polityki rozwoju regionalnego koncepcji tworzenia partnerstw wiejsko-miejskich w celu zrównoważonego rozwoju aglomeracji wiejsko - miejskich.

W ramach polityki dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich konieczne jest zintegrowanie istniejących instrumentów wspierania tych obszarów (w szczególności zintegrowanie instrumentów w ramach polityki spójności i WPR), w sposób umożliwiający koncentrację i koordynację wsparcia zarówno w wymiarze programowym, jak i finansowym oraz ograniczenie sytuacji rozpraszania środków.